

Informasjonsskriv

Om vedtak og behandling av klagesaker etter sosialtjenesteloven § 26 refusjon i etterbetalte ytelser fra folketrygden

Statsforvalteren behandler klager på vedtak etter sosialtjenesteloven § 26. Med dette informasjonsskrivet ønsker vi å få tydeligere fram hvilke regler som gjelder, både når vedtak skal fattes og i klagesaksbehandlingen, slik at rettsikkerheten blir ivaretatt.

Reglene om refusjon framgår av sosialtjenesteloven § 26. Den nærmere framgangsmåten for saksbehandlingen er beskrevet i rundskrivet til loven, R35-00.

Vi viser også til saker behandlet av Sivilombudet. Aktuelle saker er særlig saksnummer 2002/1894, 2009/2874 og 2019/2187. Sak 2002/1894 er ikke lenger å finne på Sivilombudet.no. Saken er lagt under filer på Teams, Statsforvalteren – sosiale tjenester.

1. Melding om innvilget trygdeytelse og varsel om mulig refusjonsvedtak

Utgangspunktet er at Nav-kontoret først får melding fra den statlige delen av Nav (Arbeids- og velferdsetaten) om at tjenestemottaker har fått innvilget ytelser etter folketrygdloven. Når Arbeids- og velferdsetaten har fattet sitt vedtak, skal Nav-kontoret (sosial) varsle tjenestemottaker om mulig refusjonsvedtak slik at vedkommende får anledning til å komme med synspunkter og momenter som kan ha betydning for saken, jf.35 punkt 2.26.2.3 og forvaltningsloven § 16. Varsel etter forvaltningslovens bestemmelser er ikke ivaretatt kun ved informasjon i tidligere vedtak om mulig refusjon.

2. Vedtak om refusjon må fattes innen treukersfristen

Det følger av folketrygdloven § 22-7 at en etterbetaling av trygdeytelser kan holdes tilbake i tre uker i påvente av et refusjonskrav. Det betyr at Nav-kontoret må ha fattet vedtak om refusjon før fristen på tre uker er gått ut.

3. Vilklårene for refusjon

Vilklårene for refusjon er at den økonomiske sosialhjelpen er gitt som bidrag til *samme formål* og for *samme tidsrom* som den etterbetalte trygdeytelsen. Bestemmelsen innebærer en rett, men ingen plikt til å kreve refusjon. Der betingelsene for refusjon er til stede, må det foretas en konkret, individuell vurdering av tjenestemottakers situasjon før det fattes vedtak. I denne vurderingen skal det tas hensyn til tjenestemottakers økonomiske situasjon, herunder å vurdere om krav om refusjon vil medføre at tjenestemottaker også i fremtiden vil være avhengig av økonomisk stønad eller om andre særlige forhold ved tjenestemottakers situasjon bør tillegges vekt slik at refusjonsadgangen helt eller delvis frafalles.

Samme formål

Samme formål betyr at Nav-kontoret må foreta en konkret vurdering av om formålet med den økonomiske stønaden og etterbetalingen er sammenfallende. I denne vurderingen må det avklares om den økonomiske stønaden er gitt for å dekke generelle utgifter til livsopphold eller for å dekke særlige utgifter.

Hjelp i en nødsituasjon:

Det kan ikke kreves refusjon for økonomisk stønad gitt som hjelp i nødsituasjoner. Slike situasjoner kjennetegnes ved at tjenestemottaker i utgangspunktet har nok penger. Så oppstår det «en

nødsituasjon» som gjør at tjenestemottaker likevel ikke har penger, f.eks. at pengene er brukt opp, frastjålet eller mistet. Dersom det er innvilget stønad i en slik situasjon, er dette hjelp i en nødsituasjon som det ikke kan kreves refusjon for.

Etterbetalte ytelser det ikke kan kreves refusjon i:

Det er ikke anledning til å kreve refusjon i ytelser som er ment å dekke ikke-økonomisk tap, som menerstatning. Det er heller ikke adgang til å kreve refusjon i en samboers etterbetaling.

Samme tidsrom

Samme tidsrom betyr at Nav-kontoret må foreta en konkret vurdering av hvilket tidsrom etterbetalingen gjelder for, og om tjenestemottaker har mottatt økonomisk stønad i denne perioden. Nav-kontoret må se hvert enkelt vedtak med stønadsperiode opp mot tilsvarende periode i etterbetalingen. «Samme tidsrom» bør som regel bør tolkes som samme måned. Hvis det i enkelte måneder er utbetalt mer sosialhjelp enn det vedkommende vil få etterbetalt i trygd, kan ikke det overskytende beløpet overføres til en måned der det er utbetalt mindre sosialhjelp enn etterbetalingen.

Utgifter til strøm og innboforsikring

Det er ikke gitt regler for hvilket tidsrom som skal legges til grunn for løpende utgifter som strøm og innboforsikring. Arbeids- og velferdsdirektoratet har i eget brev til statsforvalterne lagt til grunn at strøm- og innboforsikringsutgifter kan legges til den måneden den er forbrukt. For innboforsikring som betales forskuddsvis, kan en forsikring for ett år fram deles på 12 og legges til grunn som en månedlig utgift.

Andre typer utgifter

For andre typer utgifter har Sivilombudet 16. desember 2019 (sak 2019/2187) behandlet en sak som bl.a. gjelder hvilken måned utgiften skal føres på. Etter ombudets syn må spørsmålet om hvilket tidspunkt som skal legges til grunn, løses konsekvent for samme type utgift i den enkelte sak.

4. Innholdet i refusjonsvedtaket

Refusjonsvedtaket skal inneholde følgende opplysninger:

- Hvor mye tjenestemottaker har fått etterbetalt i trygdeytelse i perioden det kreves refusjon, etter at det er tatt hensyn til skattetrekk og eventuelle andre trekk.
- En detaljert oversikt over sosialhjelpsutbetalinger for tilsvarende perioder og til hvilket formål utbetalingene er gitt.
- Det skal presiseres hvilke utbetalinger det kreves refusjon for.

Det betyr at Nav-kontoret i selve refusjonsvedtaket skal sette opp en oversikt måned for måned i etterbetalingsperioden. Oversikten kan for eksempel settes opp på følgende måte:

Måned	Brutto etterbetalt trygdeytelse	Skattetrekk	Evt. andre trekk	Netto etterbetalt	Sosialhjelp gitt som bidrag	Kan kreves refundert
Januar	16 800,-	6 400,-	900,-	9 500,-	12 500,-	9 500,-
Februar	16 800,-	6 400,-	900,-	9 500,-	8 500,-	8 500,-
Sum refusjonskrav						18 000,-

En slik oversikt vil vise at det ikke kreves mer i refusjon enn det tjenestemottaker får netto etterbetalt for tilsvarende måned. Dersom det ikke framgår av oversikten hvilke formål stønad er gitt til, må det i vedtaket oppgis på annen måte. Det må også vises til vedtakene hvor stønaden det

kreves refusjon for er innvilget. Vi viser til R35-00 punkt 4.26.2.4 hvor det står hva vedtaket skal inneholde.

Der betingelsene for refusjon er til stede, må Nav-kontoret gjøre en konkret og individuell vurdering av om refusjonsadgangen helt eller delvis skal benyttes. Det må framgå av vedtaket at det er gjort en slik vurdering og hva Nav-kontoret har lagt til grunn.

Refusjonsvedtaket skal opplyse om klageadgang og sendes til tjenestemottaker.

5. Nytt vedtak når opplysninger om etterbetalt trygdeytelser foreligger

Når den endelige beregningen av trygdeytelsen foreligger, og det viser seg at refusjonsvedtaket er feil, må Nav-kontoret fatte nytt vedtak. Et slikt vedtak er nødvendig for at tjenestemottaker skal kunne kontrollere at refusjonskravet er riktig. Det nye vedtaket skal inneholde:

- en sammenstilling av faktisk etterbetalt trygdeytelse og sosialhjelp som det kan kreves refusjon for (se eksempel på oversikt over)
- beløpet Nav-kontoret har fått refundert

6. Klage på vedtak om refusjon etter sosialtjenesteloven § 26

Dersom refusjonsvedtaket påklages og Nav-kontoret i sin klagesaksbehandling ikke tar klagen fullt ut til følge, skal saken med nødvendige opplysninger og alle relevante dokumenter sendes til Statsforvalteren.

Følgende dokumenter skal følge klagesaken:

- Vedtak og informasjon om trygdeytelsen, hvor det framgår ytelsen(e) tjenestemottaker er innvilget, med satser og skattetrekk og når vedtaket om etterbetaling av trygdeytelsen er fattet.
- Meldingen Nav-kontoret har mottatt fra Nav Økonomi stønad om når treukersfristen etter folketrygdloven § 22-7 starter og/eller når refusjonskravet må være fremmet.
- Forhåndsvarselet som ble sendt tjenestemottaker, se punkt 1 i dette informasjonsskrivet.
- Refusjonsvedtak, inkludert oversikt over etterbetaling (brutto, skattetrekk, evt. andre trekk og netto), sammenholdt måned for måned med sosialhjelpsstønad for samme måned.
- Når refusjonsvedtaket er feil, skal Nav-kontoret fatte nytt vedtak når endelige beregning av trygdeytelsen foreligger. Se punkt 5 over om hva det nye vedtaket skal inneholde. Det nye vedtaket skal vedlegges klagesaken.
- Vedtakene etter sosialtjenesteloven hvor stønaden som kreves refundert er innvilget.
- Kopi av klagen i sin helhet, også eventuelle andre brev/vedlegg fra klager som har betydning for saken.
- Nav-kontorets behandling av klagen, hvor det er tatt stilling til alle punktene i klagen. Det må opplyses om hvilket beløpet Nav-kontoret har fått refundert, dersom dette ikke framgår av refusjonsvedtaket.
- Oversikt over sosialhjelpsutbetalingene (reskontro) som viser til hvilke formål det er utbetalt stønad, tidsrommet stønaden gjelder for og tidspunktet for utbetalingen.

Vi ber om at dokumentene ordnes i kronologisk rekkefølge i henhold til en nummerert dokumentliste.